

QAZAQ UNIVERSITETI

Апталық
1948 жылдың
20 сәуірінен
шыға бастады

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ

WWW.FARABI.UNIVERSITY

№19 (1977) 2 МАУСЫМ 2025 ЖЫЛ

Ректор Татарстан басшысымен кездесті

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев Татарстанға барған сапарында ел басшысы Рустам Миннихановпен кездесті.

Татарстан Раисымен жүздесуге осы елдің білім және ғылым министрі Ильсур Хадиуллин, Татарстан Республикасы Ғылым академиясының президенті Рифкат Минниханов, Татарстанның Қазақстандағы өкілетті өкілі Денис Валеев және Қазақстанның Қазан қаласындағы бас консулы Ерлан Ысқақов қатысты.

Кездесу барысында Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ мен Татарстанның ғылыми-білім беру ұйымдары арасындағы ынтымақтастығын одан әрі дамыту перспективалары туралы сөз қозғалды. Атап айтқанда тараптар биотехнология мен медицина, химия және жаңа материалдар, ақпараттық технологиялар мен жасанды интеллект жайында пікір алмасты. Сондай-ақ әлеуметтік гуманитарлық

ғылымдарды дамыту, әсіресе Еуразия дала халықтарының тарихы мен мәдениетін зерделеу бойынша басым бағыттағы ынтымақтастықты ауқымдандыруға келісті.

ҚазҰУ ректоры Жансейіт Түймебаев өз сөзінде: «Соңғы жылдары Татарстан елінің жоғары оқу орындарымен ынтымақтастығымыз нығаюда. Елдің көрнекті ғалымдары мен білікті мамандарын дәріс оқуға, тәжірибелерімен бөлісуге шақырамын. Біз өз тарапымыздан қолдау көрсетуге дайынбыз», – деді.

Сапар барысында Қазақстан – Ресей қарым-қатынасы шеңберінде Қазақстан мен Татарстанның бірлескен білім беру жобаларын іске асыру, сондай-ақ білім алушылардың Ислам ынтымақтастығы ұйымы (ИЫҰ) елдерінің жас ғалымдарын тағылымдамаға тартуға бағытталған Қазан федералдық университеті ғалымдарының «Лобачевский» академиялық ұтқырлық бағдарламасына қатысу мән-жайы мақұлданды.

Гүлзат
НҰРМОЛДАҚЫЗЫ

Қазақстан мен Өзбекстан депутаттары «Farabi Hub» инновациялық орталығында болды

Ерлан Қошанов пен Нуриддин Исмоилов бастаған Қазақстан Парламенті Мәжілісі депутаттары мен Өзбекстан Олий Мажлисі Заң шығару палатасының делегациясы Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жанындағы «Farabi Hub» инновациялық орталығында жүзеге асырылып жатқан жобалармен танысты.

Қазақстан мен Өзбекстан арасындағы парламентаралық ынтымақтастық кеңесінің екінші отырысы аясында қос елдің депутаттары Қасым-Жомарт Тоқаев пен Шавкат Мирзиёевтің ақпараттық технологиялар мен жасанды интеллект саласын дамыту жөніндегі тапсырмаларын жүзеге асыруда күш біріктіру мәселесіне ерекше назар аударды.

Депутаттарға «Farabi Robotics» өндірістік робототехника құзыреттер орталығының жобалары таныстырылды. Солардың бірі – жерасты шахталарын тексеруге арналған

робот-ит. Ғылыми жобалардан бөлек, орталық өндірістік кәсіпорындарға арналған роботтарды құрастыру, баптау және жаңғырту бойынша кадрлар дайындайды. Сондай-ақ мұнда өндірісте кеңінен қолдану үшін жаңа материалдарды 3D форматта басып шығару жұмыстары жүргізілуде.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ ректоры Жансейіт Түймебаев университеттің даму перспективалары мен суперкомпьютерлік кластерді енгізу жұмысы туралы баяндап берді.

Нұрсұлтан БАЗАРБАЙҰЛЫ

Түлектер тарту жасады

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің әр жылдары бітірген түлектері 300 млн теңгеге жуық қаражат жинап, факультет аудиториялары мен жатақхана асханаларын жаңғыртуға демеушілік танытты.

Дәстүрлі Түлектер күнінде оқу орнының басшысы Жансейіт Түймебаев университет дамуына сүбелі үлес қосып, белсенділік танытқан азаматтарға ризашылығын жеткізді.

Өз сөзінде Жансейіт

Қансейітұлы: «Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев Қазақстан халқына жолдауында: «Жоғары оқу орындары жанындағы эндаумент-қорлар білім берудің экожүйесін дамытудың негізгі буынына ай-

налуға тиіс», – деп атап өткен болатын. Өздері білім алған аудитория мен зертханаларды заманауи жабдықтауға демеушілік жасаған әр жылғы түлектерімізге алғыс білдіреміз. Осының барлығы біздің білім алушы жастарымыз үшін жасалып жатқан игі бастамалар», – деп атап өтті.

Жалғасы 8-бетте

3-бет

«Жібек жолы»
әдебиет
апталығы
ашылды

4-бет

Ынтымақтастық
көкжиегін
кеңейту қадамы

6-бет

Роза УТЕКЕШЕВА:
По воле судьбы,
я оказалась
ровесницей
университета

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде Еуразия-Тынық мұхиты аймағы халықаралық университеттер желісіне мүше оқу орындарының аймақтық кездесуі өтті.

Университетаралық байланыстар нығаяды

Ауқымды іс-шараға Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев, ЕРУ президенті, Австрия Ғылым академиясының академигі, Зальцбург университетінің профессоры Йозеф Штробль, сондай-ақ шетелдік және отандық ғалымдар мен сарапшылар қатысты.

Іс-шараны ашқан Жансейіт Түймебаев қатысушыларды құттықтап, халықаралық ғылыми ынтымақтастықты дамытуға қосқан үлестері мен белсенді серіктестігі үшін тұрақты серіктестер мен сарапшыларға алғыс білдірді.

ҚазҰУ Eurasia-Pacific UNINET желісіне қосылған сәттен бастап гранттық жобаларға, халықаралық воркшоптар және академиялық ұтқырлық бағдарламаларына белсенді қатысуда.

Eurasia-Pacific UNINET қолдауының арқасында ҚазҰУ оқытушылары мен студенттері Зальцбург университетінде, Венгрия, Қырғызстан және Тәжікстан елдерінде тағылымдамадан өтті. Сонымен қатар «Қоршаған ортаны геокеңістіктік басқару» (GEM) секілді бірқатар бірлескен жобалар табысты жүзеге асырылып отыр. Осы жобалар аясында жаңа білім беру бағдарламалары ашылып, трансұлттық тренингтер өткізілді.

Гүл БАЯНДИНА

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев Қытай саяси ғылымдар және құқық университетінің кеңес төрағасы Цзян Цзэтин бастаған делегациямен кездесті.

Серіктестік қарқынды дамып келеді

Оқу ордасының басшысы Жансейіт Түймебаев Қытай саяси ғылымдар және құқық университетімен әріптестік байланысты нығайтуға дайын екенін жеткізді. Сондай-ақ ректор жемісті ынтымақтастық пен өзара іс-қимылды кеңейтуге бағытталған барлық бастамаларды қолдауға ниетті екенін атап өтті.

«Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Қытай ЖОО-ларымен тығыз байланыста. Күн санап арадағы серіктестік қарқынды дамып келеді. ҚазҰУ базасында заң, философия және саясаттану факультеттері табысты жұмыс істейді. Білікті мамандар мен ғалымдар жеткілікті. Қос уни-

верситет осы бағыттағы жұмыстарды жандандыруы аса маңызды деп санаймын», – деді ректор.

Өз кезегінде Цзян Цзэтин ҚазҰУ басшысының ұсыныстарын қолдайтынын айтып, Қытай саяси ғылымдар және құқық университеті

туралы ақпаратпен бөлісті. Келіссөз нәтижесінде қос тарап білім және ғылым саласындағы ынтымақтастықты арттыру, оқытушылар мен студенттер үшін академиялық ұтқырлық мүмкіндіктерін кеңейту бойынша уағдаластыққа қол жеткізді.

Татарстан Ғылым академиясымен ынтымақтастық

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев Татарстан Республикасы Ғылым академиясының президенті Рифкат Миннихановпен кездесті.

Жансейіт Түймебаев ҚазҰУ Татарстанның Ғылым академиясымен серіктестікті одан әрі нығайтуға дайын екенін жеткізді. Сонымен қатар ректор ғылыми жобаларды жүзеге асыру, ғалымдармен алмасу, мұрағаттағы материалдармен бөлісу бағытындағы әріптестік байланысты кеңейтуге мол мүмкіндік бар екеніне назар аударды.

«Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Ресейдің 180 жоғары

оқу орнымен келісім жасасқан. Соның ішінде Татарстан университеттерімен ынтымақтастық қарқынды дамып келеді. Татарстан Ғылым академиясының ғалымдары мен профессорларын дәріс оқуға және тәжірибелерімен бөлісу үшін ҚазҰУ-ға шақырамыз. Болашақта университет пен академия арасындағы ғылыми серіктестікті дамыту қажет деп санаймын», – деді ректор.

Кездесуде Рифкат Минниханов ҚазҰУ мен академия арасындағы ынтымақтастықтың әлеуетіне тоқталып, бірлескен жобаларды жүзеге асыруға дайын екенін жеткізді.

Жүздесу соңында қос тарап аталған бастамаларды жоспарлы түрде іске асыруға уағдаласып, естелік сыйлықтармен алмасты.

Нұрсұлтан ЖЕКСЕНБАЕВ

Студенттер алмасу жайын талқылады

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев Қазан федералды университетінің ректоры Ленар Сафинмен кездесті.

Тараптар жоғары білім және ғылым саласында бірлескен мақсаттарды іске асырудағы жаңа мүмкіндіктерді қарастырды.

Кездесу барысында университет басшысы Жансейіт Түймебаев Ленар Сафинге ҚазҰУ-дың жетістіктері мен алдағы жоспарлары туралы ақ-

парат бере отырып, оқу ордасы Ресейдің, соның ішінде Қазан ЖОО-ларымен байланысты қарқынды дамытып келе жатқанын атап өтті.

Жүздесу барысында Қазан федералды университетінің ректоры Ленар Сафин Қазақстанның көшбасшы университетімен серіктестікті дамытуға баса мән беретінін жеткізді.

Өз сөзінде Қазан университетінің басшысы академиялық ұтқырлық бағдарламасы бойынша студенттер алмасу, қосдипломдық білім беру бағдарламасын іске қосу бойынша ұсынысын ортаға салды.

Нұрсұлтан БАЗАРБАЙҰЛЫ

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде Қазақстандағы «Жібек жолы» әдебиет апталығының салтанатты ашылу рәсімі өтті.

«Жібек жолы» әдебиет апталығы ашылды

өркениеттің дамуына айрықша үлес қосты. Бүгінгі таңда қос мемлекеттің әдеби байланысы жоғары сипатқа ие, көркем шығармаларды аудару мен ғылыми алмасуды дамытудың арқасында күшейе түсуде. Қытай дәстүрінде әдебиет білім берудің, өзін-өзі танудың және философиялық идеяларды білдірудің қуатты құралы ретінде қабылданады. Қазақ мәдениетіндегі әдеби шығармалар – халқымыздың шынайы қазынасы, оның тамыры мыңдаған жылдардан бастау алады. Сондықтан мәдени байланысты жандандыруда қос тараптың да мүмкіншілігі жоғары», – деді ректор.

Шарада Алматы қаласы әкімінің орынбасары Азамат Қалдыбеков: «Алматы – Қазақстанның мәдени және білім беру

орталығы ғана емес, ежелден Ұлы Жібек жолының маңызды торабы болған қала. Бүгінгі іс-шара әдебиет, тарих, халықаралық ынтымақтастық және адамгершілік құндылықтарға деген ұмтылысты біріктірген символдық оқиға», – деп атап өтті.

Алматыдағы ҚХР бас консулы Цзян Вэй Қазақстандағы «Жібек жолы» әдебиет апталығы аясында мәдениет пен әдебиет бағытында ортақ жобалар мен жаңа бастамалар іске асырылатынын жеткізді.

Апталық аясында құрметті қонақтар Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Фараби кітапханасының қорына Қытайдың 100 үздік кітабын тарту етті.

Гүл ҚҰТТЫБЕКҚЫЗЫ

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев Трабзон университетінің ректоры Эмин Ашиккутлу бастаған делегацияны қабылдады.

Трабзон университетімен байланыс артады

ректоры Эмин Ашиккутлу аталған ұсыныстарды қолдайтынын және болашақта ҚазҰУ-мен

тығыз жұмыс істейтінін жеткізді.

Нұрсұлтан ЖЕКСЕНБАЕВ

Қазақстандағы жоғары оқу орындарының сұранысын анықтайтын тәуелсіз рейтингтің 2025 жылғы қорытындысы бойынша Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ еліміздегі ұлттық университеттер арасында ең жоғары балл жинап, бірінші орынға ие болып, үздік университет деп танылды.

ҚазҰУ – сұраныс рейтингінде көшбасшы

2025 жылы рейтинг аясында бағаланған білім беру бағдарламаларының саны 1650-ге жетті. Жүлделі орындар саны бойынша Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті 614 142 балл жинап, ҚР Топ – 20 ЖОО көшбасшыларының алғашқы үштігін бастап тұр.

2025 жылғы рейтинг нәтижелерін талдау барысы Қазақстандағы жоғары білім берудің дамуындағы оң үрдістерді көрсетті. Атап айтқанда:

- Халықаралық студенттік

олимпиадалар жүлдегерлерінің саны өткен жылмен салыстырғанда 11 пайызға артты.

Түркітануды зерттеуде күш біріктіру қажет

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев «Түркологиялық зерттеулердегі заманауи сын-қатерлер мен шешімдер» тақырыбындағы халықаралық конференцияға онлайн форматта қатысып, баяндама жасады. Ауқымды шараны Ташкент мемлекеттік шығыстану университеті ұйымдастырды.

Пленарлық отырысқа Орталық Азия елдеріндегі ЖОО басшылары, сарапшылар, белгілі ғалымдар, түркітанушылар мен профессорлар жиналды.

Жиынды Ташкент мемлекеттік шығыстану университетінің ректоры Гульчехра Рихсиева ашып, халықаралық конференцияның маңызына тоқталды.

Өз кезегінде ҚазҰУ басшысы Жансейіт Түймебаев сөз сөйлеп, жаһандық трансформациялар мен қазіргі заманның жаңа сын-тегеуріндері жағдайында түркология мен алтайтануды зерттеу бүгінде ерекше маңызға ие болып отырғанын атап өтті.

«XXI ғасырда түркология мен алтайтану Орталық Азия, Сібір және басқа да өңір

халықтарының мәдени-тарихи, этно-тілдік байланыстарын түсінуде шешуші рөл атқарады. Аталған салалардағы зерттеулер әлемдік мәдени мұраның маңызды бөлігі болып табылатын түркі жазуының тілдерін, дәстүрлері мен ескерткіштерін сақтауға және құжаттауға көмектеседі. Түркітану және алтайтану сынды ғылыми бағыттардың дамуы тілдердің эволюциясын, олардың өзара қарым-қатынасын және бір-біріне әсерін зерттеуге мүмкіндік береді, әсіресе бұл жаһандану жағдайында өте өзекті. Мен өзімнің монографиялық зерттеулерімде және докторлық диссертациямда түркітану мен алтайтану түркімоңғол өзара іс-қимылы нәтижесінде тілдік өзгерістерге талдау жасай отырып, халықтардың тілдерін, мәдениетін, тарихын зерттейтін пәнаралық бағыттар екеніне назар аудардым. Бұл бағыт қазіргі жағдайда тереңірек зерттеуді және осы бағыттағы күш-жігерімізді біріктіруді талап етеді», – деді ректор.

Сонымен қатар Жансейіт Қансейітұлы өз сөзінде түркітану мен алтайтану бағытында ҚазҰУ мен Ташкент мемлекеттік шығыстану университетінің ғалымдары бірлесіп ауқымды жұмыстарды жүргізіп жатқанына назар аударды.

Нұрсұлтан БАЗАРБАЙҰЛЫ

- Оқытушы-профессорлық құрамның жарияланымдық белсенділігі 23 пайызға ұлғайды.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ академиялық ұтқырлық пен ғылыми өнімділік бойынша қазақстандық жоғары оқу орындары арасында өз көшбасшылығын растады. Университет халықаралық ынтымақтастықты белсенді түрде кеңейтіп, әлемдік деректер базаларында индекстелетін ғылыми жарияланымдар саны бойынша алдыңғы қатарда.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Баспасөз қызметі

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің делегациясы Қытай мен Орталық Азия елдері арасында өткен «Индустрия – Университет – Ғылым – Тәжірибе» ынтымақтастық симпозиумына қатысты. ҚХР-дың Синьцзян-Ұйғыр автономиялық ауданының әкімшілік орталығы Үрімші қаласында өткен симпозиум энергетика саласындағы халықаралық әріптестік пен сапалы даму мәселелеріне арналды.

Қазақ халқының «Су жүрген жер – береке, ел жүрген жер – мереке» деген мақалы халықтың түрлі мереке-лерде, жиын-тойларда бас қосуының қаншалықты маңызды екенін аңғартады.

Абул Футух Сабри Юнус, Таяу Шығыс және Оңтүстік Азия кафедрасының шақырылған профессоры

Қазақстандағы күндерден естелік

ұсынылады. Етке үстелдің үстіне жұқа етіп жайылған қамыр (жайма) салынады.

Шай – қазақтардың жазда және қыста жиі ішетін сусыны. Қазақ халқы күн сайын тамаққа дейін, тамақ үстінде және тамақтан кейін бір литрге дейін шай іше алады. Сондықтан сіз өзіңізге құйылған кеседегі шайды ішіп болғаннан кейін үй қожайыны сізден сұрамай-ақ, кесеңізді шайға қайта толтырып қояды. Себебі тек бір кесе ғана шай ішуге болмайды, аз дегенде үш немесе төрт кесе шай ішуіңіз керек болады. Қазақ халқы сүтті шаймен қатар, көк және қара шай ішеді. Шайды қантпен немесе қантсыз ішеді.

Дастархан жаю мен табақ тарту Наурыз мерекесін тойлайтын түрлі ұлттар мен халықтардың арасында кең таралған ең маңызды дәстүрлердің бірі болып саналады. Наурыз мерекесі кезінде тазалықты, жақсылықты, молшылықты, бақыт пен бейбітшілікті білдіру мақсатында ұлттық рәміздік сыйлықтар тарту етіледі. Бұл әдет-ғұрып туыс-туған, жақындармен жақын араласудың, терең достық пен бауырмал-

дылықтың тамырын нығайту мақсатында жасалады.

Наурыз мерекесі Қазақстандағы қазақтарды ғана емес, саяси, мәдени тарихи жағынан ортақ көршілес елдердегі қазақтарды да біріктіреді. Наурыз – қазақ халқының ортақ мұраларын, дәстүрі мен мәдениетін құрметтейтін жыл сайын аталып өтетін ұлттық мереке. Бұл түрлі діни және мәдени топтарды біріктіретін ортақ мереке.

Қазақстан Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев: «Еліміздің алдында биік мақсат тұр. Бұл – Әділетті Қазақстанды құру. Біз адал еңбек етіп, адал табысқа жете алатын әділ қоғам орнатуымыз керек. Мұндай қоғамды адал азаматтар қалыптастырады. Бір сөзбен айтсақ, әділдік пен адалдық – әрдайым қатар жүретін егіз ұғым. Сондықтан біз құрып жатқан қоғамда адал азаматтар қалыптастырады. Бір сөзбен айтсақ, әділдік пен адалдық – әрдайым қатар жүретін егіз ұғым. Сондықтан біз құрып жатқан қоғамда баршаға бірдей мүмкіндік беріледі. Әділетті мемлекет – бұл заң мен тәртіп үстемдігі. Озық мемлекет болу үшін бәріміз тек жарқын болашаққа сеніммен қарауымыз керек. Біздің үмітіміз – жастар. Қазақстанның келешегі сіздердің қолдарыңызда. Белсенді, санасы сергек, ойы ұшқыр, адал, көзі ашық жастарға біз әрдайым қолдау көрсетеміз», – деп айтқанындай, Қазақстан бұл мерекені тойлау арқылы ұлттық дәстүрі мен әдет-ғұрпын ұрпақтан-ұрпаққа жеткізуге ұмтылады.

Араб тілінен аударған
Айдынгул ХАВАН,
Арабтану бөлімінің меңгерушісі

Мәдени байланыс арта түсті

мад Ламеи мырза қонақтарға оқу орнының тарихы, қазіргі ғылыми әлеуеті және халықаралық байланыстары жөнінде кеңінен мәлімет берді. Ол университеттің шетелдік студенттерді оқыту бағдарламалары, оқытушылар алмасу бастамалары және бірлескен ғылыми жобаларға қолайлы мүмкіндіктері бар екенін жеткізді.

Ректор халықаралық әріптестікке ерекше назар аударылып отырғанын атап өтті. Іс-шара аясында делегаттар Мешхед қаласындағы Фердоуси университетіне арнайы сапар жасап, ондағы әдебиет және гуманитарлық ғылымдар факультетінің оқытушылары және студенттерімен кездесті. Бұл кездесу академиялық ынтымақтастықты арттырып, болашақ ғылыми жобаларға негіз қалау мақсатында ұйымдасты-

рылды. Аталған конференцияға Орталық Азия елдерінің сарапшыларынан шақыруға бастамашы болған және ұйымдастырушылық қолдау көрсеткен Хорасан аймағының жетекші ақпарат агенттігі – Farsnews. Агенттік ғылыми байланыстарды нығайтуға, аймақаралық диалогты дамытуға және ирантану ғылымының халықаралық кеңістікте дамуына ерекше үлес қосып келеді. Аталған конференция ирантану саласындағы ғылыми ықпалдылықты нығайтып, Орталық Азия мен Иран арасындағы рухани және білім саласындағы әріптестікті жаңа деңгейге көтеруге ықпал етті.

Гүлбақыт ҚАЛИЗАТҚЫЗЫ,
Таяу Шығыс және Оңтүстік Азия кафедрасының аға оқытушысы, PhD

Мен Қазақстанда қызмет еткен жылдары қазақ халқының Наурыз мерекесін тойлау рәсіміне көп қатыстым. Бірде ҚР Ұлттық кітапханасы Наурыз мерекесіне арнап ұйымдастырған бір шарада тігілген киіз үйдің кіреберісіне отырдым, әріптесім үстел басына жақын отыруымды сұрады. Мен бұл ишараны бір-бірімізбен жақын танысу мақсатында айтылып жатыр деп ойладым. Содан кейін маған қазақтың дәстүрі бойынша құрметті қонақтың есіктің алдында отыруға болмайтынын түсіндірді.

Төр – қазақ халқының құрметті қонақтарға арналған орны. Бұл – киіз үйдің есігіне қарама-қарсы орналасқан орын. Дастарханға бірінші болып үлкендер мен құрметті қонақтар жайғасады. Үлкендер тарапынан асқа бата жасалып, алдымен үлкендер, содан кейін жасы кішілер тамақтан ауыз тие бастайды. Тамақтан кейін қонақтарға қазақ халқының ұлттық сусыны – шұбат (түйе сүті) пен қымыз (бие сүті) ұсынылады. Содан кейін ұлттық тәттілер – мейіз қосылған жент, құрт, ірімшік пен сүт немесе кілегей қатқан шай беріледі. Шайға жылқы етінен немесе қой етінен жасалған тіскебасар ұсынылады.

Қазақша ет әдетте жіліктерімен асылады. Құрметті мейманға алдымен қойдың басы тарту етіледі. Бұл мейманға деген ерекше құрметті білдіреді. Мейман бастың белгілі бір бөлігінен (құйқа) кішкене кесіп алып, қасындағыларға ұсынады. Бұл сыйластық пен құрметтің белгісі саналады. Асылған ет үлкен табақпен

Иранның Оңтүстік Хорасан провинциясында орналасқан Бирджанд университетінде «Ирантану және Шығыс Иранның зерттеу мәселелері» атты I халықаралық ғылыми конференция өтті.

Халықаралық деңгейдегі бұл шараға Иранмен тарихи әрі мәдени байланысы терең Орталық Азия елдері – Қазақстан, Өзбекстан, Қырғызстан және Тәжікстаннан келген ирантанушы ғалымдар қатысты.

Қазақстаннан конференцияға Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Таяу Шығыс және Оңтүстік Азия кафедрасының атынан ирантанушы ретінде қатысып, «Ұлы Жібек жолы: Қазақстан мен Иранның мәдени және әдеби байланыстары» атты тақырыпта баяндама жасады. Баяндамада Ұлы Жібек жолының екі халық арасындағы әдеби және мәдени ықпалдастықты дамытудағы тарихи маңызына тоқталып, ортақ мұраларды зерттеу қажеттілігі атап өтілді. Конференция барысында делегаттарды ресми түрде қарсы алған Бирджанд университетінің ректоры Ах-

ка саласындағы қызметі туралы презентация жасап, сөз сөйледі. Жиында ғылыми ынтымақтастық және академиялық алмасуды кеңейтудің энергетика саласына білікті мамандар дайындаудағы маңыздылығын атап өттім. Сапар қорытындысы бойынша мынадай маңызды келісімдерге қол жеткізілді:

- Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ мен Синьцзян университеті арасында ынтымақтастық туралы келісімге қол қою.
- Бірлескен жазғы мектептер мен академиялық тағылымдамалар ұйымдастыру.
- Энергетика және материалтану бағыттары бойынша ғылыми жобаларды жүзеге асыру.
- Студенттер мен оқытушылар алмасуын жолға қою.

Бұл сапар университеттің халықаралық ғылыми кеңістіктегі беделін арттырып қана қоймай, «Бір белдеу – бір жол» бастамасы аясында жаңа ғылыми-білім беру жобаларын жүзеге асыруға тың мүмкіндіктер ашты.

Осындай кездесулер кәсіби қауымдастық қалыптастырып, тәжірибе алмасуға және жаһандық технологиялық сынқатерлер жағдайында жұмыс істей алатын жаңа буын мамандарын даярлауға ықпал етеді.

Нұрзада БЕЙСЕН,
профессор,
физика-техникалық факультетінің деканы

Ынтымақтастық көкжиегін кеңейту қадамы

Іс-шараны Синьцзян-Ұйғыр автономиялық ауданының Халық үкіметі мен Синьцзян университетінің физика ғылымы және технология факультеті ұйымдастырды. Симпозиум «Қытай – Орталық Азия» саммитінде және «Бір белдеу – бір жол» үшінші халықаралық ынтымақтастық форумында қол жеткізілген келісімдердің заңды жалғасы.

Қазақстан тарапынан Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, көршілерден Самарқан мемлекеттік университеті және Өзбекстан Ғылым академиясының делегациялары қатысты.

Салтанатты ашылу рәсімінде Синьцзян-Ұйғыр автономиялық ауданы Халық үкіметі мен Орталық Азия елдерінің жетекші университеттері басшыларының құттықтау сөздері айтылды. Бағдарлама аясында энергетика саласындағы университеттер мен өндіріс орындары арасындағы әріптестік, бірлескен ғылыми жобалар жүргізу, оқытушылар мен студенттер алмасу, физика, энергетика және ядролық инженерия бағытындағы білім беру бағдарламаларын дамыту мәселелері қарастырылған пленарлық отырыстар мен секциялық мәжілістер өтті.

Одан кейін Синьцзян университетінің физика ғылымы және технология мектебінде энергетика саласындағы халықаралық ынтымақтастық мәселелеріне арналған симпозиум ұйымдастырылды. Онда Қазақстан, Қытай және Өзбекстан ғалымдары баяндама жасап, бірлескен зертханалар мен ғылыми консорциумдар құру перспективаларын талқылады.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ атынан мен құттықтау сөз сөйлеп, университеттің энергетика

Польшаның Қазақстандағы уақытша сенімді өкілі, университетіміздің түлегі Михал Лабенда мырзаның журналистика факультетінің ұжымымен кездесуі медиабілім бойынша Польшамен тағылым-тәжірибе алмасудың айшықты көрінісі болды. «Елші сағаты» аясындағы дипломат дәрісі Қазақстан халқы Ассамблеясының 30 жылдығымен тұспа-тұс келді. Поляк халқының тарихы, мәдениеті мен әдебиеті, салт-дәстүрлері туралы әсерлі әңгіме еліміздегі түрлі этностардың салт-дәстүрін сақтап, дамыту бағытында жұмыс істеп келе жатқан бірегей ұйымның мақсат-мүддесімен үндесіп жатты.

Дерек-дәйекке сүйенсек, қазіргі уақытта Қазақстанда 35 мыңға жуық поляк өмір сүруде. 13 мәдени орталықты қамтитын Қазақстандағы поляктар одағының қолдауымен «Алматинский курьер полонийный» журналы, «Полония» телеарнасы хабар таратуда. Түрлі ғылыми конференциялар, мәдени шаралар ұйымдастырылып, «Поляк картасы» ауқымында алыс-беріс ұлғаюда. Тарихқа үңілсек, поляк және қазақ халықтары достығының тамыры тереңде жатқанын байқауымыз. Алысқа бармай-ақ, соңғы кезеңге көз салсақ, XIX ғасырдан бері жалғасып келе жатқан поляк-қазақ мәдени байланыстары туралы ауыз толтырып айтуға болады. Қазақстанға жер аударылған поляктар – жазушы Адольф Янушкевич, ақын Густав Зелинский, суретші Бронислав Залесский соңына бай мұра қалдырса, XX ғасырдың басында сазгер, музыка зерттеушісі Александр Затаевич қазақтың 1000 әнін нотаға түсірді. Ал бүгінгі күндері осынау тарихи тұлғалардың жолын Адам Мицкевич атындағы Познань университетінің шығыстанушы профессоры, аудармашы Хенрик Янковски алға ұластырып келеді. Хенрик Янковски – Абайдың «Қара сөздерін» полякшаға

Польшамен арадағы алтын көпір

түпнұсқадан тікелей тәржімалап, «Қазақша-полякша сөздік» түзген белгілі ғалым.

Қазақ ақын-жазушылары мен ғалымдары бүкіл Азия құрлығында, сондай-ақ посткеңестік кеңістікте Польша тақырыбын алғашқылардың бірі болып қозғап, қазіргі таңда да қомақты тірлік тындырып келеді. Орталық Азияның өзге елдерінде поляк мәселесін зерттеуші ғалымдар шоғыры әлі қалыптасып үлгермегенін ескерсек, қазақ зиялылары көтеріп отырған жүктің салмағын сезінеміз. Мәселен, поляктың ұлы ақыны Адам Мицкевичтің өлеңдерін тәржімалауды Азияда қазақтар бірінші болып қолға алды. Қазақ әдебиетінің классигі Абай Құнанбаев А.Мицкевичті аударып отырып, поляк поэзиясына үлкен қызығушылық танытты. Кеңес заманында Қайнекей Жармағамбетов, Ғафу Қайырбеков, Мұзафар Әлімбаев, Ізтай Мәмбетов, Құрманғали Ұбаев, Әбілмәжін Жұмабаев және басқа да ақын-жазушылар тәржімалары арқылы отандық оқырмандар поляк классигінің шығармаларымен жақсы таныс болды.

Жазушы-сазгер Илья Жақанов әйгілі композитор Михаил Огинскийдің «Полонез» әуенінің зағип қырғыз музыкантының тағдырына әсері туралы баяндайтын «Оралған ән» лирикалық повесін жазды. ҚазҰУ профессоры, әдебиеттанушы ғалым Өтеген Күмисбаевтың поляк революционері әрі шығыстанушысы Адольф Янушкевич туралы «Польша ұлы» романы бар. Сондай-ақ Манаш Қозыбаев, Ғайрат Сапарғалиев, Қайдар Алдажұманов, Гүлжауһар Көкебаева, Серік Мәшімбаев, Гүлмира Қазыбек, Лаура Исова және басқа да тарихшы, заңгер, әдебиетші ғалымдардың еңбектері Қазақстандағы польшатанумен айналысып жүрген жастарға бағыт-бағдар болуда.

Енді қара шаңырақ – Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-ға келейік. Бұл ретте өзгелермен

қатар, журналистика факультеті де Польшаның жетекші университеттерімен, атап айтқанда: Варшава, Познань, Торунь және Вармия-Мазур университеттерімен берік академиялық және ғылыми байланыс орнатқанын атап өтеміз. Бұл оқу орындарында ғылыми және оқу-әдістемелік тағылымдамадан өту жолға қойылды. Әр жылдары Польшадан келген профессорлар факультетте дәріс оқыды. Варшава университетінен профессор Владимир Гоголек, Торунь университетінен профессор Роман Беккер және профессор Ивона Масака, Познань университетінен профессор Шимон Осовски, Вармия-Мазур университетінен Аркадиуш Жуковский және басқалар студенттеріміздің ыстық ықыласына бөленді. Познань университетінің профессоры Тадеуш Валлас республикалық «Мысль» журналының, ал торуньдық профессор Роман Беккер ҚазҰУ-дың «Журналистика» сериясы Хабаршысының алқа мүшелері.

Факультеттің көптеген оқытушылары мен профессорлары Варшава, Познань, Торунь және Слублице қалаларында өткен заманауи БАҚ мәселелері жөніндегі ғылыми конференцияларға қатысты. Сондай-ақ аталған оқу орындарының шақыруымен оқу ордамыздың ұстазы, марқұм Жұмабек Кенжалиннің бастауымен еліміз-

дің көрнекті журналистері кезінде Польшада болып қайтты. Факультеттің профессор-оқытушы құрамының ғылыми мақалалары «Przegląd Politolologiczny», «Studia Medioznawcze», «Srodkowoeuropejskie Studia Polityczne» сияқты поляк ғылыми басылымдарында тұрақты түрде жарияланып келеді. Осы жолдар авторының «Познань университеті» атты деректі фильмі және «О польско-казахском братстве» деген публицистикалық кітабы оқу үдерісінде пайдаланылуда.

Оқу ордамыз польшалық ғылым және әдебиет қайраткерлерінің шығармаларын насихаттап, оқырман қауымға таныстыруда игі істер тындыруда. Осы орайда, университет ректоры, профессор Жансейіт Түймебаевтың қамқорлығы арқасында кезінде Польшаның Қазақстандағы төтенше және өкілетті елшісі болып істеген профессор Селим Хазбиевич мырзаның «Польша-Литва таралары – Алтын Орда мирасқорлары» атты кітабының «Қазақ университеті» баспасынан 2021 жылы бес тілде жарық көруін атап өту керек. Сондай-ақ польшалық Нобель лауреаттарының барлығы дерлік қазақшаға аударылғанын, олардың ішінде біздің «Қазақ университеті» баспасынан Нобель иегерлері – ақындар Ви́слава Шимборска мен Чеслав Милоштың өлең кітаптары ба-

сылып шыққанын тілге тиек еткеніміз орынды.

Бұл аталған игі істердің барлығы еліміздегі ұлтаралық тұрақтылық пен татулықтың арқасында мүмкін болды. Сондықтан да биік мәртебелі дипломат Михал Лабенда мырзаның факультетке келуі мәмілегерлік шара ғана емес, Қазақстан мен Польша арасындағы мәдениет пен білім саласындағы ынтымақтастыққа жасалған маңызды қадам. Бұл орайда, ұстаздарымыздың жеке бастамалары арқылы Польшада жүздеген магистранттар мен бакалавриат студенттерінің тағылымдамадан өткенін, ондаған оқытушы-профессорлардың конференцияларға қатысқанын тілге тиек ету орынды. Олардың барлығы поляк халқының тарихын терең білуге, тілді еркін игеруге мүдделі. Осы ретте факультетке поляк тілі мен мәдениетін, БАҚ тарихын оқытатын ұстаз шақыру жөнінде Польшаның еліміздегі дипломатиялық өкілдіктеріне өтініш жасалынып, сондай-ақ поляк жоғары оқу орындарына сұраныс жіберілгенін де атап өткеніміз орынды. Алайда бұл әрекеттен әзірге нәтиже жоқ.

Ойды ой қозғайды, жуырда университетімізде Француз орталығы ашылды. Ашығын айтсақ, Франция тарихы мен мәдениеті Польшамен салыстырғанда Қазақстанда терең зерттелмеген тың сала болып саналады. Соған қарамастан, француздар осындай игі қадамға барып отыр. Меніңше, бұл үрдісті поляк бауырларымыз жалғастырса, нұр үстіне нұр болар еді. Ал қазақ тарапы үнсіз қалмайтынына кәміл сенімдіміз. Мұнымен қатар, поляк тілі мен бұқаралық ақпарат құралдары тарихын үйрететін маманды университетімізге, ал біздің ұстаздарымызды Польшаға жіберу сөзден іске көшудің баянды белгісіне айналмақ.

Оқу ордамыздың шартарапқа танымал түлегі Михал Лабенда мырзаның екі ел арасында алтын көпір орнатынына күмәніміз жоқ.

Жетпісбай БЕКБОЛАТҰЛЫ,
журналистика факультетінің доценті, Польшаның «Vene Merito» медалінің иегері

География және табиғатты пайдалану факультетінің докторанттары «Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС және «Доссормұнайгаз» мұнай-газ өндіру басқармасы базасында ғылыми-өндірістік практикадан өтіп, құнды тәжірибе жинақтады.

Осы сапар барысында докторанттар мұнай-газ өндірісіндегі қауіпсіздік стандарттарын зерттеу, геоақпараттық жүйелерді (ГАЗ) қолдану мүмкіндіктерін талдау, өндірістік апаттардың алдын алу стратегияларын қарастыру сияқты өзекті бағыттар бойынша зерттеу жұмыстарын жүргізді. Мұнай-газ өнеркәсібі – әлемдік экономиканың маңызды салаларының бірі. Бұл салада экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, өндірістік апаттардың алдын алу және технологиялық процестерді оңтайландыру мәселелері өзекті болып қала береді.

Жаңа зерттеуге жол ашқан сапар

Бұл сапар докторанттар үшін ғылыми зерттеулеріне қажетті деректер жинауға және өндірістік процестерді тереңірек түсінуге мүмкіндік берді. Докторант Айдана Исатаеваның диссертация тақырыбының зерттеуі өндіріс орындарындағы қауіпсіздік стандарттары, еңбек жағдайларын бағалау және апаттардың алдын алу әдістеріне бағытталған. «Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС кәсіпорны докторантқа өнеркәсіптік қауіпсіздік құжаттары, апаттарды болдырмау стратегиялары және қауіптерді бағалау әдістері бойынша құнды материалдармен танысуға мүмкіндік берді. Сонымен қатар өндірістік процестерде қауіпсіздік стандарттарын сақтау мен жаңғырту шаралары көрсетілді.

Ал «Доссормұнайгаз» кәсіпорны докторант Нұрболат Қалманбайды мұнай өндіру саласындағы кәсіби тәуекелдер, өндірістік қауіпсіздік шаралары және экологиялық мониторинг бағыттары бойынша жұмыстарымен таныстырды. «Доссормұнайгаз» кәсіпорны докторантқа өндірістік процес-

терді ұйымдастыру, қауіпсіздік жүйелерін жетілдіру және қоршаған ортаға әсерді төмендету бойынша да бірқатар маңызды зерттеу материалдарын ұсынды.

Қазіргі таңда мұнай-газ саласындағы қауіп-қатерлерді бағалау және алдын алу үшін цифрлық технологиялар кеңі-

нен қолданылуда. Докторанттар ғылыми жұмыстарында ГАЗ технологияларын қолдану арқылы экологиялық мониторинг пен өндірістік қауіпсіздікті бағалаудың жаңа әдістерін зерттеуде.

Бұл сапар докторанттардың ғылыми зерттеулеріне үлкен серпін беріп, оларды тәжірибемен ұштастыруға жол ашты. Болашақта ғылыми-зерттеу жұмыстарын одан әрі жетілдіру, жаңа технологияларды енгізу және қауіпсіздік стандарттарын жақсарту бағытында бірлескен жобалар жүзеге асырылады.

Біз өз тарапымыздан «Доссормұнайгаз» және «Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС басшылығы мен қызметкерлеріне нақты өндірістік жағдайда зерттеу жүргізуге мүмкіндік бергені үшін алғыс білдіреміз.

Әсима ҒАЛЫМЖАНҚЫЗЫ,
Картография және геоинформатика кафедрасының профессоры

Выпускница геолого-географического факультета и ровесница КазГУ им. Аль-Фараби Роза Карасаевна Утекешева известна как видный экономист-географ Казахстана. Вся ее жизнь и деятельность неразрывно связаны с университетом. За время своей преподавательской деятельности Роза Карасаевна разработала и вела курсы «Экономическая и политическая география стран мира», спецкурсы «Этногеография народов мира», «Религиозный туризм», «Экономическая география Китая», «Обычаи, традиции и культура народов мира», «Памятники мировой культуры». Ее интересные и содержательные лекции по проблемам и вопросам экономической, социальной и политической географии зарубежных стран и туризму навсегда снискали уважение студентов и коллектива.

В своей общественной деятельности в разные годы она занимала должности – заместитель секретаря парткома, председатель профсоюзной организации, председатель парткомиссии парткома университета. С 1976 по 1985 годы избиралась депутатом Советского района. Она является участником трудового фронта и почетным ветераном университета. За образцовую работу Р. Утекешева была награждена многими почетными грамотами университета, минвуза КазССР, почетной грамотой Верховного Совета, медалями, знаком «За отличные успехи в области высшего образования» Минвуза СССР. В 1981 году решением ЦК профсоюза работников высших школ и научных учреждений ВЦСПС г.Москвы была поощрена поездкой в составе делегации СССР на 13-ю Японо-Советскую встречу «За мир и дружбу между народами Японии и СССР», а также поездкой в Японию в составе советской профсоюзной делегации. Руководила туристической группой в Болгарию и Румынию.

Сегодня мы представляем вашему вниманию воспоминания о Казахском государственном университете, которые любезно рассказала Роза Карасаевна УТЕКЕШЕВА — почетный ветеран КазНУ, участница трудового фронта.

– Роза Карасаевна, в ваше время КазГУ имени С.М. Кирова был единственным университетом в Казахстане. Поступить в единственный и самый престижный университет того времени было мечтой каждого школьника. Какие у вас были незабываемые впечатления, когда вы впервые оказались в этом городе и университете, став студентом?

– Алма-Ата – это крупный вузовский центр. Город 50-х годов, совсем другой: красивый, весь утопающий в зелени, невысокие здания и дома, прямоугольная планировка с арыками, по которым всегда журчала вода, принося лёгкую прохладу летом. С городом знакомились постепенно, обучаясь в разных учебных корпусах, а на летней учебной практике – с охрестностью города. Город расположен у подножья величественных гор – Заилийского Алатау. Геодезическая практика была на горе Веригина, ныне Көк-Төбе, в походах размещались в альпинистском лагере Горельник, ныне там селезащитная плотина Аюсай, поднимались на Талгарский перевал с высотой более 3000 метров над уровнем моря. Были на «поющих барханах», горах Илиского Алатау и во многих других местах. Посещали театры, кинотеатры по улице Калинина, ныне Кабанбай батыр, студенты эту улицу называли «Бродвеем».

– В те времена учебные здания университета располагались в центре города, и, вероятно, вы до сих пор помните, в каких аудиториях проходили занятия, старые названия улиц на которых находились учебные корпуса университета...

– Все перед глазами. Очень удобное расположение университета, в центре города, рядом оперный театр, консерватория, главный почтамт, гостиница Алма-Ата, кинотеатр, центральный гастроном, Союз писателей, огромный сквер, дом правительства, горком партии, разветвлённая транспортная сеть и многое другое. Позже здание неоднократно перестраивалось. Ныне размещилась Академия искусств имени Жургенова.

Я сдавала вступительные экзамены и училась в здании по улице Советской, ранее Губернаторской, ныне Казыбек би, напротив парка «Панфиловцев». Это старый корпус бывшей мужской гимназии г.

Роза УТЕКЕШЕВА, почетный ветеран КазНУ:

По воле судьбы, я оказалась ровесницей университета

Верного. Прекрасное двухэтажное здание состояло ранее из трех каменных корпусов, соединенных между собой галереями. Воздвигнуты они были в 1882г., но здание полностью разрушило землетрясение 1887 г., вновь отстроено в 1889 году. Для нас, студентов того периода – это было красивое здание с высокими потолками, большими аудиториями. Приезжали сюда с общежитий на углу улиц Виноградова, ныне Карасай батыра и Уйгурской, позже Космонавтов, ныне Байтурсынова на трамвае, идущей далее по Комсомольской улице, бывшей гимназической, ныне Толе би до улицы Ленина, ныне Достык. Позже трамвай снесли. Сейчас в реконструированном корпусе размещается институт «Сорбонна – Казахстан» национального педуниверситета. Университетская библиотека располагалась на углу улиц Комсомольской, ныне Толе би и Ленина, ныне Достык, бывшая Соборная. Небольшое каменное здание сохранилось, сейчас там городская библиотека, но внутри всё перестроено.

– В прошлом учебные здания располагались в различных локациях, а как были распределены факультеты?

– В середине 50-х годов ввели в строй учебный корпус физического факультета, 4-х этажное здание огороженные, кругом зелень и установили памятник С.М Кирова, тогда университет носил его имя. Размещалось на углу улиц Толе би и Байтурсынова, недалеко от общежитий. Здесь, на третьем этаже временно размещился геолого-географический факультет и философско-экономический. Затем геофак переехал в старое здание двух-

этажное по улице Шевченко, угол Масанчи, где размещался биологический факультет со множеством лаборатории и музеев. В этом учебном корпусе я начала свою трудовую деятельность – ассистентом кафедры «Экономическая география». Самым известным памятником советского конструктивизма в Алма-Ате стал «Дом Совнаркома», построенный на перекрестке улиц Панфилова, бывшей Казарменной и Кирова, бывшей Командирской, ныне Богенбай Батыра. История здания весьма интересная. По некоторым сведениям, это здание перестраивалась по немецкому проекту и построена японскими военнопленными. До 1957-го года здесь было и правительство республики, Верховный совет и ЦК Компартии Казахстана. Затем это здание отдали КазГУ. В этом здании, кроме администрации университета, были размещены ряд факультетов, в том числе географический факультет, а геологическое отделение перевели в горный институт, ныне политехнический, и ряд университетских кафедр, библиотека.

В разное время, начиная с 70-х годов были построены ряд учебных корпусов. Красивое монументальное здание для факультета механики и прикладной математики на пересечении улиц Кирова, ныне Богенбай батыра и Масанчи, где был большой актовый зал для университетских мероприятий, недалеко от Никольского рынка корпус химического факультета, чуть ниже по улице Уйгурской, ныне Байтурсынова располагались корпуса общежитий для студентов и в верхней части – корпус для профессорско – преподавательского состава. Университет имел свой пионерский ла-

герь, а также студенческий оздоровительный лагерь на берегу озера Иссык – Куль в Кыргызстане.

– Роза Карасаевна, вы ровесница университета и знаете все, что происходило здесь. Расскажите, как формировался кампус КазГУград?

– В середине 60-х годов ректор КазГУ профессор Закарин А.З. обратился в правительство о разрешении на строительство университетского городка. В 1966 году ЦК КП Совмин Казахской ССР принял постановление о строительстве университета на 10 тысяч студентов. Градостроительные правила того времени требовали, чтобы учебные комплексы строились на окраинах города и получали большие территории. Университету выделили 100 га на южной окраине Алма-Аты, южнее улицы Тимирязева между Ботаническим садом и речкой Весновкой, ныне Есентай. Также по просьбе университета предусматривалось строительство жилого дома для профессорско-преподавательского состава не на территории городка, а на другой прилегающей стороне реки. Проект был готов в 1968 году, строительство намечалось с 1969 года, однако, начали строить только через шесть лет уже при новом ректоре. Мне, как и многим другим, повезло учиться и работать почти во всех учебных корпусах университета. За время моей учёбы и работы ректорами университета были: Тажибаев Т.Т (1947-1953г.г.), Закарин А.З (1953-1955г.г., (1961-1970г.г.), Дарканбаев Т.Б. (1955-1961г.г.) В 1970 году ректором университета был назначен профессор Джолдасбеков У.А (1970-1986 г.г.), выпускник МГУ,

крупный учёный в области прикладной математики и механики, стал академиком. Умелый организатор с кипучей энергией, при нём университет достиг высоких успехов. Сумел добиться и построить уникальный учебно-научный комплекс, студенческий городок, жилой комплекс. Он всегда равнялся на МГУ и создал свой МГУ – КазГУ.

В 1978 году университет переехал в новый городок, но строительство продолжалось по проекту Гипровуза первым построено специальное здание биологического факультета облицованное розовым ракушечником, что делает его более тёплым образ этого самого обаятельного здания комплекса. С самого начала здесь разместился и географический факультет. Намечанный корпус геофака так и не был построен. Были построены общежития, комбинат питания, торговый центр, кинотеатр. Два здания для химического, математического факультетов, библиотека. Но основное достоинство этого кампуса – его ландшафт. У подножья величественных гор, в живописном районе города, обилие зелени, фонтаны, среди деревьев стоял корпуса общежитий, окрашенные в разные цвета, чтобы не перепутать.

– Вы, вероятно, с удовольствием вспоминаете время, проведённое в стенах своего родного университета?

– Я с теплотой вспоминаю своих учителей, ведущих учёных геолого-географического факультета, где я получила образование и затем работала вместе с ними. Это было особое время, время романтики, которые захватывали умы всех студентов, заряжаясь огромной энергетикой учёных, имеющих огромный опыт жизни и работы. Они, к тому же, были музыкантами, певцами, наизусть читали произведения классиков.

Очень благодарна всему университету, здесь прошла вся моя жизнь. Мне посчастливилось учиться и работать среди прекрасных учёных в этом уникальном, элитном вузе Казахстана. По воле судьбы, я оказалась ровесницей университета.

– Роза Карасаевна, выражаю вам искреннюю признательность за то, что вы рассказали о прошлой жизни университета!

Беседовал
Каиржан ТУРЕЖАНОВ

Media Literacy as Protection Against Destructive Content

President Kassym-Jomart Tokayev's speech at the expanded government meeting underscored concerns regarding disinformation and the spread of destructive content. This issue has become critical in today's media-saturated world, as digital technologies provide vast opportunities for sharing knowledge and shaping public perception.

The President emphasized the need to legally enforce internet platforms' responsibility for spreading destructive content. This step is crucial, as major digital services play a pivotal role in shaping the information space and should not become tools for manipulating the masses by disseminating fake news. However, when discussing the legal regulation of online content, it is essential to understand that restrictive measures alone cannot ensure the information security of society. Destructive materials, fake news, and propaganda do not spread solely due to their distributors but to audiences' lack of media literacy. Therefore, now more than ever, a comprehensive approach is necessary – one that combines legal regulation with educational initiatives to enhance citizens' critical perception of information and their ability to resist manipulative content.

In this context, the research conducted by scholars at Al-Farabi Kazakh National University, funded by the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan, is particularly relevant. The project titled «The Methodology of Inte-

grating Language and Media Education to Develop Media Literacy Among Kazakhstani Youth as a Key Factor in Their Socialization and Intercultural Interaction» aims to develop effective educational strategies that equip young people with knowledge about information dissemination mechanisms and provide them with the tools for critical thinking. The younger generation is the most active consumer of digital content, and their ability to distinguish between reliable and false information plays a crucial role in enhancing society's resilience to information threats. Thus, *integrating media literacy into educational programs can complement legal mechanisms for regulating the media space, ensuring a comprehensive approach to addressing disinformation.*

The project researchers underscored the urgency of strengthening media literacy during the seminar «Education in the Digital Age: Media Literacy and Innovative Methods for Sustainable Development» in January 2025 at South Kazakhstan State University, Tashenov University, and Atyrau State University. The event brought together educators, researchers, policymakers, and media professionals to discuss the challenges of media education in the modern digital environment.

Participants examined the risks posed by unchecked information flows, the influence of artificial intelligence on content generation, and the growing role of social media in shaping public consciousness. A significant focus was placed on integrating media literacy training into existing educational curricula, ensuring students develop essential critical thinking skills early. Ex-

perts emphasized that media literacy should not be treated as an isolated discipline but as a cross-cutting theme embedded in various subjects, including language studies, social sciences, and digital technology courses.

Moreover, practical workshops were conducted to train educators on innovative methods for teaching media literacy, including fact-checking techniques, AI-powered content analysis, and interactive learning tools. These discussions reinforced the idea that media literacy is not only a means of combating fake news but also a tool for fostering informed civic engagement and responsible digital behavior.

Incorporating media literacy at all levels of education is particularly important – from school curricula to specialized programs for higher education students, professionals across various industries, government officials, and civil society representatives. Education in this field will help reduce the risks associated with destructive content and foster a culture of conscious information consumption within society.

The insights gained from the recent seminar reaffirm the need for collaborative efforts between educational institutions, government agencies, and media organizations to create sustainable and adaptable media literacy programs. Given the ever-evolving nature of digital threats, ongoing research and training initiatives must be supported to keep pace with new challenges in the information sphere.

We hope that media literacy will continue to receive further attention and support. After all, forming an information-literate society protects against fakes and manipulation and is the foundation for dialogue, mutual understanding, and the nation's sustainable development.

Perizat YELUBAYEVA,
Department of Turkology
and Theory of Language

Al-Farabi Kazakh National University is proud of its talented sporting students, who have achieved success in both republican and international competitions. These students have brought great honour to KazNU in the sporting arena, excelling in a variety of sports. Here are stories about the notable achievements of our students:

Sports Talents at KazNU

Maria Yudakova holds the title a Master of Sports in ski jumping. Her success story is quite remarkable. She has won the Championships of Kazakhstan on various trampolines. Now her goal is to prove that Kazakhstani athletes are capable of the highest standards.

Figure 1. Maria Yudakova, Master of Sports in ski jumping

Angelina Romanovskaya is Master of Sports of the Republic of Kazakhstan in table tennis and a member of the national team of Kazakhstan. She is the cham-

pion of Kazakhstan in tennis (doubles), and a bronze medalist (singles), as well as the champion of the Youth Championship of Kazakhstan. In January 2024, she had the honor to represent Kazakhstan at the World Championships in Korea. Also, in October 2024 she participated in the Asian Championship in Astana. Now she has the task of winning the license of the 2028 Los Angeles Olympic Games. We wish Angelina success!

One more student among the freshmen is a prize-winning athlete and Master of Sports – volleyball player **Ksenia Nesterova**. Ksenia is a four-time champion of Kazakhstan, a multiple prize-winner of the Kazakhstan Championship, a bronze medalist of the Summer Sports Games, as well as a multiple champion of the region and various tournaments.

Farida MUKAZHANOVA,
Foreign Language
Department

Many people want to know how long it takes to learn a foreign language and become fluent, and how many words a student should know. This is a difficult question to answer. There is no consensus on this question.

We all know that in foreign language learning an excellent vocabulary is extremely important because large vocabulary size is a useful tool for speaking, listening, reading, and writing. For foreign language learners acquiring extensive vocabulary knowledge is always a great challenge and vocabulary development has always been a critical aspect of learning a foreign language. Specialists in methods of foreign language teaching. Authors Waring and Nation argue that first and foremost students should be taught high frequency words which constitute the foundation for English language learning because “a vocabulary size of 2000 to 3000 words provides a very good basis for language use”. The Common

There is no magic number of words that we need to know in order to speak a language

European Framework of Reference for Languages divides language skills into 6 skills: A1, A2, B1, B2, C1, C2. According to this system students should learn a certain number of words at each level. A1 (Elementary)-500 words; A2 (Pre –Intermediate)-1000 words; B1 (Intermediate) 2000-2500 words; B2 (Upper-Intermediate)- 4000 words; C1 (Advanced)-8000 words; C2 (Proficiency)-16000 words.

At level A1, it is anticipated that an active vocabulary should comprise 500 words. Of course it is a highly limited number of words which will help to explain very simple things. An A2 level active vocabulary (1000 words) students can make stories on their families, working day, hobbies, favorite dishes, so on. With the active vocabulary 2000 words at level B1 students will be able to make orders in restaurants and do shopping. Read simple stories and newspaper articles. With B2 vocabulary

(4000) learners can interact with some fluency and communicate easily. They can write clear, detailed texts and behave appropriately in any situation. At the B2 level, students also

can comprehend and produce language that includes more complex structures and a wider

range of vocabulary, including idiomatic expressions and nuanced terms. It should be remembered the level of fluency is not measured by the number of words the learners know but by their ability to use them in every day communication. That is why, learning a foreign language is a continuing learning as many words as you can because vocabulary size can be your milestone.

Irash BAIMURATOVA,
Bayan KARABAYEVA
Department of foreign
languages

Түлектер тарту жасады

Соңы. Басы 1-бетте

Сондай-ақ химия және химиялық технология факультетінің зертханасына 200 миллион теңгенің жабдығын тарту еткен «ALEMTRADE» ЖШС директоры Серікжан Қазақбаевтың, физика-техникалық факультетінің аудиторияларын 40 млн теңгенің техникалық құрылғыларымен жасақтаған әр жылдары бітірген түлектердің жомарттығына айрықша тоқталды. Заң факультетінің 90 орындық дәріс залын күрделі жөндеуден өткізу үшін 15 миллион теңге бөлген 2000 жылы бітірген түлектерге, Қалауша Бегалиев атындағы аудиторияны 12 миллион теңгеге қаржыландырған 1982 жылғы түлек Бақытбек Бегалиевтің де үлесі атап өтілді.

Оқу аудиториясына 10 миллион теңгеге жөндеу жұмыстарын жүргізген География және туризм кафедрасының 20 жылдық түлегі Нұржан Алагөзовтің, №16 студенттер үйінің 2-6 қабатындағы асхананы асүй жиһазы және тұрмыстық техникамен қамтамасыз еткен Экономика және бизнес жоғары мектебінің 2014 жылғы түлегі Айдана Сыдықованың да демеушілігіне ризашылық танытты.

Соңынан университеттің дамуына елеулі үлес қосқан түлектерге «Farabi» алтын медалі, «Ерен еңбегі үшін» медалі және Алғыс хаттар тапсырды.

Естеріңізге сала кетсек, ҚазҰУ-да өткен Түлектер күніне мемлекет және қоғам қайраткерлері, ақын-жазушылар, дипломаттар, республикалық газет-журналдардың бас редакторлары, белгілі ғалымдар мен профессорлар қатысты.

Биыл Өл-Фараби атындағы ҚазҰУ-ды 6573 түлек бітіріп отыр. Оның ішінде – 5410 бакалавр, 1163 магистрант.

Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:
**Әл-Фараби атындағы
Қазақ ұлттық университеті**

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық
университетінің
Басқарма Төрағасы – Ректоры
Жансейіт ТҮЙМЕБАЕВ

Ақпарат және коммуникациялар
департаментінің директоры
Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ

Бас редактор: Гүлнар ЖҰМАБАЙҚЫЗЫ
Жауапты хатшы-дизайнер: Талғат КІРШІБАЕВ
Тілшілер: Қайыржан ТӨРЕЖАН,
Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ
Фототілші: Марат ЖҮНІСБЕКОВ
Корректор: Күләш ҚАДЫРБАЕВА

МЕКЕНЖАЙЫ:

- 050040, Алматы қ., Әл-Фараби даңғылы, 71, ректорат, 3-қабат, №305, 307 бөлме. Байланыс телефоны: 377-33-30, ішкі: 32-27, 32-28, тікелей: 377-31-48.
- Электронды мекенжай: kaznugazeta@gmail.com
- Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді. «Everest» баспаханасында басылды.

Кезекші редактор: Қайыржан ТӨРЕЖАН

Бағасы келісім бойынша.

Газетке жазылу индексі: 64787

Таралымы – 2000

- Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.
- «Qazaq universitetine» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.